

УДК 342.52

DOI: <https://doi.org/10.31359/1993-0941-2025-49-445>

---

*С. Г. Серьогіна, д. ю. н., професор, професор кафедри державного будівництва Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*  
ORCID. ID:0000-0002-0107-834X

*В. І. Панів, студент 2 курсу, групи 01-23-17, факультету прокуратури Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

*М. А. Шепет, студентка 2 курсу, групи 01-23-17, факультету прокуратури Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

## **СЕСІЯ ЯК ГОЛОВНА ОРГАНІЗАЦІЙНА ФОРМА РОБОТИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

---

*Анотація.* У статті досліджуються теоретичні та практичні аспекти сесійної організації роботи Верховної Ради України як єдиного законодавчого органу держави. Проаналізовано нормативно-правове регулювання сесійної роботи парламенту, визначено основні проблеми організації сесійної діяльності та запропоновано шляхи їх вирішення. Особлива увага приділяється питанням ефективності використання сесійного часу, взаємодії між суб'єктами законодавчого процесу та забезпечення без-

*перервності роботи парламенту. На основі аналізу зарубіжного досвіду сформульовано пропозиції щодо вдосконалення організаційно-правових засад сесійної роботи Верховної Ради України. Результати дослідження мають теоретичне та практичне значення для подальшого розвитку парламентаризму в Україні.*

***Ключові слова:** Верховна Рада України, сесія, регламент, пленарні засідання, парламент, Конституція, закон України.*

**Постановка проблеми.** Ефективність роботи парламенту як ключового органу державної влади безпосередньо залежить від належної організації його діяльності, центральне місце в якій посідає сесійна форма роботи. В умовах сучасних викликів, пов'язаних з необхідністю оперативного реагування на зміни суспільно-політичної ситуації, особливої актуальності набуває питання оптимізації сесійної роботи Верховної Ради України. Існуючі організаційно-правові механізми не завжди забезпечують належну ефективність парламентської діяльності, що проявляється у недостатньо раціональному використанні сесійного часу, затягуванні розгляду важливих законопроектів, виникненні організаційних колізій при проведенні пленарних засідань. Це зумовлює необхідність комплексного дослідження теоретичних та практичних аспектів сесійної роботи парламенту та розробки пропозицій щодо її вдосконалення.

**Метою статті** є дослідження теоретичних засад та практичних аспектів організації сесійної роботи Верховної Ради України, виявлення проблемних питань у цій сфері та розробка науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення відповідних організаційно-правових механізмів.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Організація ефективної роботи парламенту як вишого законодавчого органу держави є ключовим елементом функціонування демократичної системи управління. У цьому контексті особливого значення набуває дослідження сесійної форми роботи Верховної Ради України як основної організаційної форми діяльності парламенту, що забезпечує реалізацію його конституційних повноважень та сприяє розвитку парламентаризму в Україні.

Сесійна форма роботи парламенту має глибоке історичне коріння та є результатом тривалого розвитку парламентських традицій. Вона передбачає періодичність роботи законодавчого органу, що дозволяє забезпечити системність та планомірність у здійсненні парламентських функцій. Сесія як організаційна форма роботи Верховної Ради України являє собою певний період, протягом якого відбуваються пленарні засідання парламенту, робота парламентських комітетів, тимчасових спеціальних та слідчих комісій, депутатських фракцій та груп.

Правове регулювання сесійної роботи Верховної Ради України здійснюється на основі Конституції України, Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», Закону України «Про статус народного депутата України» та інших нормативно-правових актів. Ці документи встановлюють базові принципи організації роботи парламенту, визначають порядок проведення сесій, регламентують процедури підготовки та проведення пленарних засідань, встановлюють права та обов'язки народних депутатів під час сесійної роботи. Сесійний характер, який вказаний в Законі України «Про Регламент Верховної Ради України» ґрунтується на частині 1 статті 82 Конституції України, відповідно до якої Верховна Рада України працює сесійно [4].

Відповідно до Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень статей 75, 82, 84, 91, 104 Конституції України (щодо повноважності Верховної Ради України) від 17 жовтня 2002 р., терміни «сесія» й «сесійно» використовуються для характеристики функціонування Верховної Ради України стосовно її діяльності. Положення частини першої статті 82 Конституції України ( 254к/96-ВР ), за яким Верховна Рада України «працює сесійно», треба розуміти так, що вона працює не безперервно, а під час певних періодів – сесій, на які вона збирається у конституційно визначені строки, як правило, двічі на рік[2]. Отже, сесія Верховної Ради України – це головна організаційно-правова форма, яка має чітко визначені строки, протягом яких Верховна Рада України здійснює свої функції і повноваження через проведення

пленарних засідань та прийняття рішень з питань, віднесених до її відання Конституцією України.

Організація сесійної роботи Верховної Ради України передбачає ретельне планування, яке включає формування порядку денного сесії, розробку календарного плану роботи, складання розкладу пленарних засідань та планування роботи комітетів. Порядок денний сесії формується з урахуванням пропозицій депутатських фракцій та груп, комітетів, народних депутатів, Президента України та Кабінету Міністрів України. Важливим аспектом планування є забезпечення збалансованого розподілу часу між розглядом законопроектів, проведенням парламентських слухань, «годиною запитань до Уряду» та іншими формами парламентської діяльності.

Пленарні засідання є центральною формою роботи Верховної Ради України під час сесій. Вони проводяться згідно з встановленим розкладом та передбачають розгляд питань порядку денного, проведення голосувань та прийняття рішень. Важливою складовою пленарних засідань є забезпечення кворуму, який відповідно до Конституції України становить не менше половини від конституційного складу Верховної Ради України. Процедура проведення пленарних засідань детально регламентована та передбачає чіткий порядок розгляду питань, виступів народних депутатів, проведення обговорень та прийняття рішень.

Паралельно з пленарними засіданнями під час сесій активно працюють парламентські комітети, які здійснюють попередній розгляд законопроектів, готують висновки та рекомендації, проводять комітетські слухання та здійснюють контрольні функції. Робота комітетів є надзвичайно важливою для забезпечення якості законодавчого процесу та ефективності парламентського контролю.

Існують чергові та позачергові сесії Верховної Ради України. Чергові сесії мають конституційне закріплення, а саме у частині 1 статті 83 Конституції України [4], та регулюються Законом України «Про Регламент Верховної Ради України». Так, відповідно до ч. 1 ст. 10 Регламенту чергові сесії Верховної Ради України, крім першої сесії, починаються першого вівторка лютого і першого вівторка вересня кожного року, а завершуються від-

повідно не пізніше як за 45 та 10 днів до початку наступної сесії [6]. Це означає, що упродовж року парламент має двоє канікул – наприкінці січня та влітку – як правило, друга половина липня – серпень. З цього можна зробити висновок, що початок чергових сесій парламенту має фіксовані дати, тоді як завершення – плаваючі дати. Це пов'язано з тим, що сесія парламенту може бути продовжена або скорочена з огляду на обсяг і складність його роботи та наявність певних невідкладних питань, які вимагають законодавчого врегулювання, наприклад, внесення змін до бюджету або ухвалення інших важливих питань.

Процедурні питання позачергової сесії регламентується тими ж нормативними актами, що і чергових сесій. Але на відміну від чергових, позачергові сесії Верховної Ради України, відповідно до частини 2 статті 83 Конституції України із зазначенням порядку денного, скликаються Головою Верховної Ради України на вимогу Президента України або на вимогу не менш як 150 народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України [4]. Відповідно до частини 2 статті 11 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» вищезазначений вид сесій Верховної Ради має бути скликаний не пізніш як у семиденний строк після дня отримання вимоги про її скликання, поданої відповідно до частини 2 статті 83 Конституції України. Розпорядження Голови Верховної Ради України із зазначенням питань, які передбачається внести на розгляд позачергової сесії Верховної Ради, має бути опублікована в газеті «Голос України» не пізніш як за три дні до відкриття сесії [6].

Особливе місце в системі сесійної роботи парламенту займає перша сесія новообраної Верховної Ради України. Вона має специфічний характер та особливу процедуру проведення, оскільки під час неї відбувається формування керівних органів парламенту, створення депутатських фракцій та груп, формування комітетів та обрання їх керівного складу. Саме на першій сесії закладаються основи для подальшої ефективної роботи парламенту протягом всього скликання. Перша сесія потрібна для ефективного початку роботи в парламенті, оскільки новообрані депутати повинні детально вивчити специфіку функціо-

нування законодавчого органу, де їм належить працювати протягом п'ятирічної каденції. Враховуючи різний рівень підготовки та професійного досвіду депутатів, Регламент передбачає обов'язкове інформаційне забезпечення кожного з них. Всі народні обранці отримують повний пакет документів, що містить правові та довідкові матеріали. Ці документи допомагають депутатам швидше освоїтися та зрозуміти особливості парламентської діяльності. Особлива увага приділяється забезпеченню депутатів нормативно-правовими актами, які регламентують роботу Верховної Ради України.

Після оголошення результатів виборів новообрані народні депутати мають протягом 30 днів скласти присягу депутата України під час першого засідання нової Верховної Ради. Однак перед цією важливою подією потрібно виконати низку підготовчих завдань, наприклад визначитися з датою відкриття першої сесії, підготувати проекти відповідних правових актів тощо. Процес підготовки розпочинається зі створення Підготовчої депутатської групи згідно зі статтею 13 Закону «Про Регламент Верховної Ради України» [6]. Цей етап триває до моменту складання присяги новими депутатами. Варто відзначити, що саме в цей час закладаються основи майбутньої співпраці між представниками різних політичних сил. Депутати вчаться досягати згоди, шукати компромісні рішення – спочатку в межах Підготовчої групи, а потім і в роботі всього парламенту.

Однією з найгостріших проблем, яка систематично впливає на роботу парламенту, залишається низька відвідуваність пленарних засідань народними депутатами. Незважаючи на те, що особиста участь у засіданнях є конституційним обов'язком парламентарів, значна частина депутатів регулярно ігнорує пленарні засідання або присутня на них лише формально. Це призводить до серйозних наслідків – виникають проблеми із забезпеченням кворуму, затягується процес прийняття рішень, знижується якість законодавчої роботи, що в кінцевому підсумку негативно впливає на авторитет парламенту в очах громадськості.

Особливого загострення проблема відвідуваності набуває під час розгляду важливих законопроектів, коли відсутність до-

статньої кількості депутатів фактично паралізує роботу законодавчого органу. Це створює ситуації, коли важливі для країни рішення не можуть бути прийняті вчасно, що негативно впливає на розвиток держави та суспільства в цілому.

Не менш серйозною проблемою є систематичне порушення регламентних процедур, яке, на жаль, стало звичною практикою в роботі парламенту. Найбільш поширеним порушенням залишається так зване «кнопкодавство» – голосування за відсутніх депутатів. Крім того, часто порушується процедура розгляду законопроектів, ігноруються регламентні строки, не враховуються висновки головного науково-експертного управління, приймаються рішення без належного обговорення. Такі порушення не лише підривають легітимність прийнятих рішень, але й створюють підґрунтя для їх подальшого оскарження.

Значною проблемою в організації сесійної роботи є неефективне планування та використання часу. Це проявляється у переважанні порядку денного, нерациональному розподілі часу між різними видами парламентської діяльності, затягуванні розгляду окремих питань, частих змінах порядку денного. Особливо гостро стоїть проблема так званого «законодавчого спаму» – внесення великої кількості законопроектів, які не мають реальних перспектив прийняття або дублюють вже існуючі ініціативи.

Якість законодавчого процесу також викликає серйозне занепокоєння. Часто законопроекти приймаються поспіхом, без належного обговорення та експертного опрацювання. Спостерігається слабка координація між парламентськими комітетами, відсутній системний підхід до законотворчості. Нерідко ігноруються висновки експертів та рекомендації громадськості, а прийняті закони не проходять належної оцінки їх впливу на суспільні відносини.

Технічне та організаційне забезпечення роботи парламенту також потребує суттєвого вдосконалення. Застаріле обладнання для голосування, недосконала система електронного документообігу, проблеми з трансляцією засідань, недостатнє технічне забезпечення роботи комітетів – все це створює додаткові пере-

шкоди для ефективної роботи парламенту. Особливо гостро ці проблеми проявилися в умовах необхідності організації дистанційної роботи під час кризових ситуацій.

Політична складова також часто негативно впливає на організацію сесійної роботи. Політичне протистояння між фракціями, зловживання процедурними правами, блокування трибуни та роботи парламенту, використання регламентних процедур для політичної боротьби – все це значно знижує ефективність парламентської діяльності. Відсутність конструктивного діалогу між політичними силами часто призводить до затягування прийняття важливих рішень.

Існують також проблеми у взаємодії парламенту з іншими органами влади – Кабінетом Міністрів України, Президентом України, іншими державними органами. Це проявляється у неузгодженості законодавчих ініціатив, затримках з підписанням законів, проблемах реалізації контрольних функцій парламенту.

Для подолання зазначених проблем необхідно впровадити комплекс заходів. Насамперед, потрібно посилити відповідальність за порушення депутатської дисципліни, запровадити реальні санкції за пропуск засідань без поважних причин, посилити контроль за присутністю депутатів. Важливо вдосконалити регламентні процедури, чітко регламентувати процес розгляду законопроектів, встановити жорсткі строки для кожного етапу законодавчого процесу.

Необхідно оптимізувати планування роботи парламенту, впровадити систему довгострокового планування, забезпечити раціональний розподіл часу, встановити чіткі критерії формування порядку денного. Особливу увагу слід приділити підвищенню якості законодавчого процесу – посилити роль експертного середовища, забезпечити належне обговорення законопроектів, впровадити систему оцінки регуляторного впливу.

Модернізація технічного забезпечення роботи парламенту також є необхідною умовою підвищення ефективності його діяльності. Потрібно оновити системи для голосування, вдосконалити електронний документообіг, забезпечити надійну систему дистанційної роботи.

Важливим напрямом вирішення проблем є покращення політичної культури – сприяння розвитку конструктивного діалогу, запровадження механізмів запобігання політичним конфліктам, посилення ролі погоджувальної ради. Необхідно також вдосконалити механізми взаємодії з іншими органами влади, створити ефективні механізми координації, забезпечити своєчасне реагування на законодавчі ініціативи.

Вирішення зазначених проблем потребує системного підходу та політичної волі всіх учасників парламентського процесу. Лише комплексне впровадження запропонованих заходів дозволить значно підвищити ефективність роботи парламенту та якість законодавчого процесу. Ключовими факторами успіху в цьому процесі є наявність політичної волі до змін, професійний підхід до організації роботи, використання сучасних технологій, підвищення рівня політичної культури, забезпечення прозорості та підзвітності парламентської діяльності.

Міжнародний досвід організації сесійної роботи парламентів демонструє різноманітні підходи до організації законодавчого процесу та парламентської діяльності в різних країнах світу. Кожна держава має свої особливості та традиції, які формувалися протягом тривалого історичного періоду.

У європейських країнах парламентська робота характеризується чіткою регламентацією та структурованістю. Наприклад у Німеччині графік проведення сесій Бундестагу регулюється щорічним планом. Зазвичай сесії тривають з вересня до липня наступного року. Бундестаг проводить сесії приблизно кожні два тижні, що дозволяє депутатам обговорювати законодавчі ініціативи, проводити дебати та голосування. Як правило, в липні відбувається остання сесія перед літніми канікулами, а перша сесія після канікул проходить у вересні. Зимові канікули зазвичай тривають з грудня до січня. За необхідності можуть бути оголошені додаткові позачергові сесії для ухвалення термінових законопроектів чи обговорення важливих питань [2].

В США сесії Конгресу мають відбуватися принаймні раз на рік; такі сесії мають відбуватися у перший понеділок грудня, якщо Конгрес спеціальним законом не призначить для цього іншої дати. Президент має періодично повідомляти Конгрес про

стан Союзу і подавати на розгляд Конгресу заходи, які він вважає за потрібні і доцільні. У надзвичайних випадках він може скликати обидві палати або котрусь палату, а у випадку незгоди між ними щодо часу закінчення сесії він може сам відкласти сесію на час, який уважатиме за слушний. Конгрес має збиратися принаймні раз на рік, і перша сесія має починатися опівдні третього січня, якщо Конгрес не встановить законом іншого дня [1].

Цікавий досвід організації парламентської роботи демонструють азійські країни. В Японії парламентська сесія починається у січні і триває 150 днів, хоча може бути продовжена. Позачергові сесії можуть скликатися урядом. Південнокорейський парламент проводить регулярні сесії з вересня по грудень, а також може збиратися на позачергові сесії.

Робота парламенту Канади кожного скликання проходить в рамках однієї чи кількох сесій. Сесія може тривати від кількох днів до кількох років. Сесія закінчується, коли на прохання прем'єр-міністра генерал-губернатор оголошує перерву в роботі парламенту. Парламент припиняє свою діяльність тоді, коли на прохання прем'єр-міністра генерал-губернатор розпускає його і призначає загальні вибори. Згідно Конституції, парламент повинен збиратись для проведення засідання принаймні один раз на рік. Як правило, парламент засідає приблизно 27 тижнів у рік [5]. Засідання починаються у вересні і, як правило, продовжуються до червня з перервами, які дозволяють парламентарям працювати у своїх регіонах чи округах або здійснювати ділові поїздки. Важливою особливістю є можливість проведення надзвичайних засідань у разі необхідності прийняття термінових рішень.

Досвід різних країн показує, що ефективна організація сесійної роботи парламенту повинна враховувати національні особливості, політичну систему та традиції держави. При цьому можна виділити загальні тенденції: чітке планування парламентського часу, поєднання пленарної роботи з діяльністю в комітетах, забезпечення зв'язку депутатів з виборцями, можливість скликання позачергових сесій у разі необхідності.

Важливим аспектом є також забезпечення балансу між законодавчою діяльністю та іншими парламентськими функція-

ми, такими як контроль за виконавчою владою та представництво інтересів виборців. Сучасні парламенти все частіше використовують інформаційні технології для оптимізації своєї роботи, що дозволяє підвищити ефективність законодавчого процесу та забезпечити більшу прозорість парламентської діяльності.

Проведений аналіз зарубіжного досвіду організації сесійної роботи парламентів дозволяє зробити важливі висновки щодо ефективних практик та можливостей їх впровадження. Аналіз парламентської діяльності в різних країнах світу демонструє різноманітність підходів до організації законодавчого процесу, при цьому зберігаючи спільні риси, що забезпечують ефективність роботи законодавчого органу.

Успішна організація парламентської роботи базується на чіткому плануванні сесійної діяльності, збалансованому розподілі часу між пленарними засіданнями та роботою в комітетах, а також забезпеченні постійного зв'язку парламентарів з виборцями. Важливим елементом є також гнучкість у можливості скликання позачергових сесій для вирішення нагальних питань державного значення.

На основі проведеного аналізу можна запропонувати низку практичних рекомендацій. Насамперед, доцільним є впровадження системи чіткого планування парламентського часу з визначенням конкретних періодів для різних видів діяльності. Важливим є забезпечення балансу між законодавчою роботою та представницькими функціями парламентарів. Рекомендується також розширити використання сучасних інформаційних технологій для оптимізації парламентської роботи та підвищення її прозорості.

Особливу увагу варто приділити вдосконаленню механізмів міжпарламентської співпраці та обміну досвідом, що дозволить впроваджувати найкращі світові практики з урахуванням національних особливостей. Доцільним є також розвиток системи навчання та підвищення кваліфікації парламентського персоналу для забезпечення високої якості законодавчого процесу.

Перспективи подальших наукових розвідок у цій сфері є досить широкими та багатообіцяючими. Актуальним напрямком

досліджень може стати вивчення впливу цифровізації на парламентську діяльність, зокрема можливості впровадження елементів електронного парламентаризму. Важливим є також дослідження ефективності різних моделей організації сесійної роботи в умовах глобальних викликів та кризових ситуацій.

Окремої уваги заслугоує вивчення механізмів підвищення ефективності взаємодії парламенту з громадянським суспільством та засобами масової інформації. Перспективним напрямком досліджень може стати також аналіз впливу різних форм організації парламентської роботи на якість законодавчого процесу та ефективність парламентського контролю.

Наукова цінність подальших досліджень полягатиме у можливості розробки інноваційних підходів до організації парламентської діяльності, що враховуватимуть як традиційні демократичні цінності, так і сучасні технологічні можливості. Це дозволить створити більш ефективну модель парламентської роботи, яка відповідатиме викликам сучасності та забезпечуватиме високу якість законодавчого процесу.

#### Список використаних джерел:

1. Crabb C. V. Jr. Invitation to Struggle. Congress, the President, and Foreign Policy. Fourth Edition / C. V. Jr. Crabb, P. M. Holt. Washington, D. C.: CQ Press, 1992. 322 p.
2. Голос України. 20 жовтня 2024. Парламент Німеччини. URL: <http://www.golos.com.ua/article/380359>
3. Демків Р. Я. Конституційне право України: курс лекцій. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 332 с.
4. Конституція України: Конституція, Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text>
5. Парламент Канади – демократія в дії. URL: <https://lop.parl.ca/content/lop/About/Parliament/Publications/DemocracyInAction/PDFs/DiA-Ukrainian.pdf>
6. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10.02.2010 № 1861-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2010, № 14–15, № 16–17, ст.133. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>
7. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення

чення положень статей 75, 82, 84, 91, 104 Конституції України (щодо повноважності Верховної Ради України) : Рішення Конституц. Суду України від 17.10.2002 № 17-рп/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-02#Text>

8. Ярмиш О. Н., Серьогін В. О. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні: Підручник. Харків: Вид-во Національного ун-ту внутр. справ, 2002. 531с.

#### REFERENCES :

1. Crabb C. V. Jr. (1992). Invitation to Struggle. Congress, the President, and Foreign Policy. Fourth Edition / C. V. Jr. Crabb, P. M. Holt. Washington, D. C.: CQ Press.
2. Holos Ukrainy. 20 zhovtnia 2024. Parlament Nimechchyn. URL: <http://www.golos.com.ua/article/380359>
3. Demkiv R. Ya. (2012). Konstytutsiine pravo Ukrainy: kurs leksii. Lviv: Lvivskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav.
4. Konstytutsiia Ukrainy: Konstytutsiia, Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 r. 254k/96-VR. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. 1996. № 30. art. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>
5. Parlament Kanady – demokratiia v dii. URL: <https://lop.parl.ca/content/lop/About/Parliament/Publications/DemocracyInAction/PDFs/DiA-Ukrainian.pdf>
6. Pro Rehlament Verkhovnoi Rady Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 10.02.2010 № 1861-VI. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*, 2010, № 14–15, № 16–17, art.133. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>
7. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym podanniam 50 narodnykh deputativ Ukrainy shchodo ofitsiinoho tлумачennia polozhen statei 75, 82, 84, 91, 104 Konstytutsii Ukrainy (shchodo povnovazhnosti Verkhovnoi Rady Ukrainy) : Rishennia Konstytuts. Sudu Ukrainy vid 17.10.2002 № 17-рп/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-02#Text>
8. Yarmysh O. N., Serohin V. O. (2002). Derzhavne budivnytstvo ta mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Pidruchnyk. Kharkiv: Vyd-vo Natsionalnoho un-tu vnutr. sprav.

**S. H. Serohina, V. I. Paniv, M. A. Shepet**

#### **Session as the Main Organizational Form of the Verkhovna Rada of Ukraine: Theoretical and Practical Aspects**

***Abstract.** The organization of effective parliamentary work is an important aspect of the functioning of a democratic system, as its quality determines the*

*ability of the legislature to effectively perform its functions and ensure a balance between legislative, oversight and representative activities. In this context, the sessional form of work of the Verkhovna Rada of Ukraine is the main organizational form of parliamentary activity that ensures the exercise of the constitutional powers of the Parliament and promotes the development of parliamentarism in Ukraine.*

*The historical development of the sessional form of the Parliament's work has deep roots that date back to the times of Ancient Rome and Greece, where parliaments worked in the form of sittings. In Ukraine, the sessional form of the Verkhovna Rada's work is a key element that ensures the systematic and regularity of the Parliament's activities. A session of the Verkhovna Rada is a certain period during which plenary meetings, work of committees, factions, and other forms of activity are held, as regulated by the Constitution of Ukraine and laws, in particular the Law «On the Rules of Procedure of the Verkhovna Rada of Ukraine».*

*The sessional regime of the Verkhovna Rada, according to the Constitution of Ukraine, provides for two main types of sessions: regular and extraordinary. Regular sessions of the Parliament usually begin on the first Tuesday of February and September, with breaks between sessions, while extraordinary sessions may be convened in cases of urgent legislative initiatives at the request of the President of Ukraine or a group of MPs. The sessional activities of the Verkhovna Rada of Ukraine are regulated by a number of legal acts that ensure its organization, define the rights and obligations of MPs, and regulate the process of preparing and holding plenary sessions. The first session of the newly elected Verkhovna Rada of Ukraine attracts special attention, as it has specific procedures and tasks.*

*Unfortunately, the organization of the Verkhovna Rada's sessional work faces several significant problems. One of the most important is the low attendance of plenary sessions, which often leads to a violation of the constitutional quorum and delays in the decision-making process. This, in turn, undermines the efficiency of the Parliament's work, reduces the quality of the legislative process and negatively affects the authority of the Verkhovna Rada among the public. Also in this article, ways to solve problematic aspects of the Verkhovna Rada of Ukraine are proposed*

*Also in this article is indicated international experience in organizing the sessional work of parliaments shows a variety of approaches to parliamentary activities. In particular, in European countries, it is important to clearly regulate the work of parliaments and use modern technologies to optimize the work of MPs.*

*In Germany, the United States, Canada, Japan, and other countries, considerable attention is paid to ensuring effective planning of the sessional process, flexibility in convening extraordinary sessions if necessary, and maintaining constant communication between the parliament and voters. The study of international experience allows us to formulate a number of practical recommendations for improving the work of the Verkhovna Rada of Ukraine.*

*Prospects for further research in this area include studying the impact of digitalization on parliamentary activities, assessing the effectiveness of new models of sessional work, and analyzing the mechanisms of parliamentary interaction with civil society and the media. These studies will help develop innovative approaches to organizing the work of parliaments that will meet the challenges of the modern world and improve the quality of the legislative process.*

*Overall, the effective organization of the Verkhovna Rada's sessional work requires a comprehensive approach that includes improving regulatory procedures, modernizing technical support, strengthening discipline among MPs, and implementing best international practices to ensure the efficiency and transparency of parliamentary activities.*

**Key words:** *Verkhovna Rada of Ukraine, session, rules of procedure, plenary meetings, parliament, Constitution, law of Ukraine.*